

Ўитёнүсем хамәр аләра

Проект Чәваш Республикин цифра аталанавёпе информации политикин тата массаллә коммуникацион министрствин пулшавёпе пурнаса кәрсе пырать

Малашләха сүл усса

Аталану сүлне сирёппән суйласа илнә райони хресчен-фермер хушаләхәсем хушшинче эпә сәмәл чунпах Тушкил ял тәрәхән территориянче төплөннә Сергей Разинович Илларионов хресчен-фермер хушаләхне палартна пултатм. Сиччәмеш сүл сине кайрә асанна хушаләх йөркөлөннөрөнпе. Ку чухнехи технологисене төпе хурса ёслесе, сүллөнөх вай илсе, сирёппәнсе пырать вәл. Анланатп, тупаш кәнипе пёрлех тәкакәсем те пысак хальлөхе тёрекленсе, сунат сарса пыракан хушаләхән. Саканпа пёрлех ситёнөвөсем те куç умөнче.

Акә, 2019 сүл пётөмлетөвөсем тәрәх, «Хресчен-фермер хушаләхәсем хушшинчи чи лайәх производствәпа экономика кәтартәвөсем» номинацире вильәх-чёрлөх ёрчетес ёсри ситёнүсемпе Сергей Илларионов хресчен-фермер хушаләхә республикара пёррөмөш вырән йышәннә, уншән дипломпа хаклә парнене тивөснө. Мускаври «Ылтән кёркунне – 2019» куравран та ылтән медальпе таврәннә. Иртнө кёркунне С.Р.Илларионов хресчен-фермер хушаләхне «Пётөм Раçсейри Хисеп кёнеки» федераци реестрне те кёртнө. Унта уйрәмах тивөслө организацисене кәна йышәнәсчө. Ёсөмсөн сәлкүсө – ёсе пөлсе йөркөлени, хушаләх малашләх төллөвөпе сирёппән ёслесе пыни, пысак инвестицисене пурнаса кёртнө. Илларионовсем хайсем кёршөллө Вярмар районөнчи Мәнсырма ялөнчен. Вөсен сөмийнчисемсөр пусне хресчен-фермер хушаләхәнче Тушкил ялөн суннисем те тәрәшәсчө. Штатпа пурө 18 сүн вай хурач хушаләхра. Ёсчөсөсене тытмасчө кунта. «Сывә пурнаç йөркине пәхәнакан коллектив кәна тухәслә ёслеме пултартать», – тет Сергей Разинович ертүсөн йәмәкө Надежда Разионова. Вәл кунта – ферма заводуцийө, мәшәрә Александр Валерьевич управляющи тивөсөсене пурнаслать. Хайсем фермәран таталмасчө, ытларах кунта пурәнасчө. Ытти ёслекенсем те савна хәнәхнә. Канса илөсчө те, татах ёсе пусәнасчө. Сакна валли условисем туса панә: канма та, тухәслә ёслеме те. Кунтах столовай ёслет фермәра ёслекенсемпе механизаторсем валли. Кәмәл пулсан, кунне икө хутчен те апат сөме пултратән фермәри столовайра. Апачө тувөсөр. Столовай валли сөрүлмөпе пахчасимөсөн

ытларах пайне ферма территориянчи лаптәкрах туса илме тәрәшнине каласа пачө Надежда Разионова. Ёслекенсем хушаләхән төп вайө пулса тәрәсчө. Савәнпа тәрәшәсчө вөсемшө. Ёс уксине те уйәхра икө хутчен тувөсчө. Ытти сәмәл-ләхсем те туса парасчө.

Хушаләхән 1524 гектар сөр пур, унта төштырәпа вильәх апачлөх культураөсем ситөнтөресчө. Пөлтөр, 2019 сүлта, төштырәсем 515 гектар йышәннә, вильәх апачлөх культураөсем – 1009 гектар. Пөтөмпе 12875 центнер тырә пухса кёртнө е кашни гектартан вәтамран 25 центнер.

Сапах та хресчен-фермер хушаләхәнче малтанхи сүлсенчен тытәнсах ёне вильәх ёрчетөссине малти вырәна хураçсө. Мөншөн сак сүл-йөре төпе хывнә-ха? Ана әнланма йывәр мар: ёсен-тәран отраслө сезонлә ёс пулсан, вильәх-чёрлөх продукцияө туса илнинчен тата ана ёслесе хатөрленинчен вара куллен, сүлтәләк тәршшөпөх укса-тенкө көрөт. Сөтлө ёне вильәх ёрчетни фермер хушаләхөшөн уйрәмах тупәшлә. Сапла иртнө сүлта Илларионовсем пурө 23820 центнер сөт туса илнө, сүтнә – 21438 центнерне. Унран пөтөмпе 42846 пин тенкө тупәш көнө хушаләх кассине. Пөр литрө вәтамран 20 тенке кайнә. 1792 центнерне вырәнти цехра ёслесе хатөрленө, унран пастеризациленө сөт, вөретнө сөт, кефир, пиçнө турәх (ряженка), турәх (простокваша) кәларасчө. Асаннә цехра 2017 сүлта хута янә. Ана ёсе кёртнө малашләх төллөвөсемпе, продукцияө вырәнтах ёслесе тирпейлөссине тёррөмөнөх сыхәннә.

Илларионовсем Шупашкарпа Сөнө Шупашкар хулисенче те унта пурәнәкансене паха сөтпе тата сөт продукцияөсемпе тивөсөтерме молокомаөсем



С.Р.Илларионов хресчен-фермер хушаләхән пусләхө Сергей Илларионов тата ЧР ял хушаләх министрө Сергей Артамонов (кайри рөтре сылтәмран пөррөмөшөпе иккөмөшө) аслә тата көсөн Илларионовсемпе пөрлө (сөмө архивөнчи сән үкөрчөкрен).

вырнастарнә. Сак ёсе те автоматизациленө. Сөт пәрәхсем тәрәх турөх холоидильниксене пырать, унта ана 4 градус таран сивөтөсчө те тутахман, сывләш көмен 200 литрлә савәтөсемпе хуласенче вырнастарнә молокомаөсене әсәтәсчө, тивөслө хакпа сүтәсчө. Хула сүннисем сөмө фермин продукцияөпө кәмәллә пулнине каласчө.

Хушаләхән пөтөмпе 58 миллион ытла тенкөлөх тупәш көнө пулсан, 45 миллион ытла тенки ял хушаләх продукцияөсем сүтә пулнә.

Патшаләх пулшавө 12817 пин тенкөпө танлашнә.

Тупәшләха малалла ёстермөлли резервөсем, паллах, сук мар. Сакна хушаләхра пөлөсчө, вөсене пурнаса кёртме тәрәшәсчө. Савәнпа ёне вильәх йышне, вөсен тухәсләхне, продукцияө пахаләхне тата сүтләх сөт хакне ёстерсе пыма тимлөсчө. 2019 сүлта акә мәйракаллә шултра вильәхсөн йышө 137 пус хушәннә, 892 пуса ситнө. Сакән сурри – ёнесем, вөсем пөлтөр умөнхи сүлхи 400 пусран 425 пуса ситнө. Самрәк вильәхсем те 45 пус ытларах е кашни 100 ёне пусне 95,5 (районөпе 80,5) пәру пәхса илнө. Ёнесөн продукцияөләхө сүлтан сүл хәпарать: пөлтөр вәл 5838 килограмма ситнө кашни ёне пусне, ку вәл умөнхи сүлхинчен 383 килограмма сулмәкләрах. Хушаләх ферминчи ёнесем пурте хура ула әратлә йәхран, ку вәл сөтлө әрат, продукцияөләха малалла та хәпартса пымашкән вөсене голштин йәхөнчи пысак әратлә вәкәрсөн паха вәрләхөпө ертөресчө. Сапла майпа көтөвө сөнөтөсе, лайәхлатса пырасчө.

Паянхи сәвәм пирки те кәсәкләнтәмәр. Надежда Разионова хальхи вәхәтра хайсен ферминче куллен 7 тонна ытла е кашни ёне пусне таләкра вәтамран суршар пәта яхән сөт суса илнине каларө. Продукцияө, ёнесем пәруласа пынә май, хушәнсах пырать. Кашни ёнен – хайөн тупи. Көтөвө чи пысак тухәслә сәмрәк ёнесемпе сөнөтөме тимлөсчө. Сакә ёне-

сен продукцияөләхне кәна мар, пөтөмөшлө сөт туса илөссине те сүллен ёстерсе пыма май парать. С.Р.Илларионов хресчен-фермер хушаләхө юлашки сүлсенче районта пөтөмөшлө сөт туса илөссине «Акконд-агро фирма» общество хысчән иккөмөш вырәна сирёппән тытса пырать. Ёне вильәх ашө туса илөссине те районта малтисенчен пөри. Ахальтен мар ёнтө хресчен-фермер хушаләхөн ертүси Сергей Илларионов ял хушаләх ёсчөнөсен уявөнче «Тәвай районөнчи агропромышленноç комплексне аталантарма пысак тупө хывнәшән» медалө илме тивөсө пулнә.

Хресчен-фермер хушаләхәнче юлашки сүлсенче витөсене те, ял хушаләх техникинө те төпрен сөнөтнө. Сакә кунти ёсөсене механизацилөме тата автоматизацилөме, ку чухнехи технологисене ёсе кёртөме май панә. Сөтө ёслесе хатөрлекен цех та төрлө продукцияө кәларать төрөмөр маларах. Пөлтөр төпөр инвестицияө проекчө те вәя көнө – смета хакөпө 14 миллион тенкөлөх кормоцехра хута янә. Кормоцехсәр пусне пөлтөр пөтөленсе юлнә пушмакөсемпе пәрулас умөн сөчө типнө вәхәтри ёнесене усрамалли вәрәм та сарлака икө лупас, 100 пәру расна усрамалли төксе тунә хуралтә хута янә. Саксене пөтөмпөх хайсен укси-тенкинө хывасчө Илларионовсем.

Пөр-пөр хулана пырса көнө пек көрөтөн ферма территорияне. Ку чухнехи материалөсемпе хәпартнә е сәннә сурт-йөрсөм, вильәх-чёрлөх витөсем, хушма хуралтәсем витөмлө сән күрөсчө ахаль те типтерлө территорияне. Сенажпа силос траншейисем те ытти сөртинчен типтерлөхпө уйрәлса тәрәсчө. Төрлө ял хушаләх техникинө те куç умөнчө. Техника тенөрен, ана 2019 сүлта кәна 10211 пин тенкөлөх туяннә. Саксем пурте ёс тухәсләхне ёстерме пулшасчө. Утә-уләм, сенаж, кукуруза силосө, фуражләх тырә – пөтөмпөх хушаләх уйөсенчө туса илни. Төрлө вильәх апачө

янтәласа хурассине пөлтөр чылай әнәслә ёслөнө хушаләхра: утә-уләма та, сенажпа силоса та, концентратлә апатсене те ситөлөклө хатөрлөсө хума тәрәшнә. Хранилищөсөнчө хөл умөн 375 тонна утә, 3200 тонна-ран кая мар сенаж, 5 пин тонна силос упрәннә. Сенажән пысак пайне нумай сүл ёсөкөн кураксенчен тата савән пөкөх пөр сүл ёсөкөн кураксенчен те хывса хәварнә. Силосләх кукуруза лаптәкне те пөлтөр 200 гектара ситөрнө. Утә-уләма прөсланә, сөтөклө апатсене те технологияө пәхәнса хывма тимленө. Пысак кормоцехра вильәхсем валли паха апат хутәш хатөрлөсчө. Апат рационөсене «Агроинноваци» специалистөсөмпе канаш тытса туса хатөрлөсчө. Шротпа патока та пахалатать апат рационне. Вөсене туянасчө. Хушаләхрах төрлө тырәран комбикорм авәртса хатөрлөсчө, кукуруза та хушасчө. Төштырән тата вильәх апачлөх кураксөн тухәснө ёстерме пөлтөр кәна 9069 пин тенкөлөх элита вәрләхсөм, 10011 пин тенкөлөх удобрени туянса уса курнә.

Паллах, нимөн те хай төллөн хушәнмасть. Кунта производствәна инвестицияө хывнипе пёрлөх Сергей Илларионов ертүсөн, Анжелика Чернова, Наталия Петрова специалистөсен, Владимир Алексеев, Александр Васильев механизаторсен, Надежда Степанова, Людмила Камасова, Елена Жуковская вильәх-чёрлөх пәхәкансен, Роза Тямакова, Эльза Васильева, Света Андреева, Наталия Степанова, Зоя Степанова ёне сәвакансен, Дмитрий Алексеевпа Николай Семенов водитөльсен тата ытти хастарсен тупи пысак. Техника паркне Александр Федоров төплө пәхса-йөркөлөсө тәрәт. Тухәслә ёсшөн сунакан сөрте, курапәр, ситөнүсем куç көрөт пуласчө. Илларионовсем малашләх ситөнүсен никөснө куллен кунхи хастар ёсөпө хывасчө. Паянхи тәрәшуләх малашләха ыра витөм күрөссө шанасчө.

И.ГЛАДКОВ.



Владимир Ильич Алексеев механизатор ёсө.